

Borovo 1988.

6. srpnja 1988. godine bio je vrlo vruć dan. Temperature u Beogradu prelazile su 40 stupnjeva, ali grad ni po toj ljetnoj žegi nije bio miran: oko 5.000 radnika vukovarskog Borova prosvjedovalo je ispred Savezne skupštine SFRJ. Okruženi kordonima policije i pod ubojitim suncem, od ranoga su jutra čekali da se njihove predstavnike primi na razgovor. Oko 14.30 sati konačno im je prekipjelo – dio radnika tada je na juriš probio redove službe sigurnosti i provalio u Skupštinu. Ubrzo potom pojavio se predsjednik Skupštine, Dušan Popovski, i pregovori su započeli.

Zašto je do ovog sukoba uopće došlo? 1980-e godine bile su krizno razdoblje za Jugoslaviju; nagomilani dugovi došli su na naplatu i MMF je prisilio jugoslavenske vlasti na uvođenje oštrih mjera štednje, što je u kombinaciji s višegodišnjom ekonomskom stagnacijom radničku klasu dovelo na sam rub preživljavanja. Organi radničkog samoupravljanja, poput radničkih savjeta – koji su činili ideološku okosnicu jugoslavenskog društva – izgubili su i posljednji privid samostalnosti (koja je ionako jedva postojala), te su postali obični prenosnici naredbi političkog rukovodstva i menadžmenta samih

kompanija. Sindikati su također djelovali kao produžena ruka države i radnici su u njih izgubili svo preostalo povjerenje.

Srpnja 1988. troškovi života bili su viši za 191%, a cijene za 194% u odnosu na srpanj prethodne godine, proizvodnja u pogonima često je stajala zbog manjka potrebnog materijala, a plaće koje ionako nisu pratile galopirajuću inflaciju redovito su kasnile. Kao posljedica takvog stanja, diljem Jugoslavije izbijali su masovni štrajkovi. Broj sudionika u štrajkovima iznosio je 13.500 1981. godine, a već je 1987. ukupno štrajkalo preko 288 tisuća radnika.

Kombinat Borovo – i tada i danas jedan od najvećih hrvatskih proizvođača obuće – nije bio iznimka. U ljeto 1988. godine plaće radnika Borova bile su ispod propisanog minimalca SR Hrvatske, a plaća za lipanj ostala je neisplaćena. Ovakvo stanje bilo je recept za jedan od najvećih štrajkova u hrvatskoj povijesti – štrajk koji se danas pokušava zaboraviti zbog izraženog međunacionalnog jedinstva radnika koji su u njemu sudjelovali.

5. srpnja 1988. godine, u 6 sati ujutro, rukovodstvo Kombinata Borovo objavilo je okupljenim radnicima da će uskoro primiti 70% plaće za lipanj

(manje od minimalca!), dok će se za ostatak morati strpiti do jeseni. Radnici i radnice Borova nisu pristali na ovakve uvjete i odmah su stupili u opći štrajk. Osim glavnog pogona u Borovu, štrajku se pridružio i izdvojeni pogon u vojvođanskom Somboru s 900 radnika. Borovski radnici krenuli su pješice prema centru Vukovara pod partijskim i jugoslavenskim zastavama, bez ikakve podjele po nacionalnoj osnovi, što će ostati karakteristika ovog štrajka do njegovog samog kraja.

Zahtjevi okupljenih radnika i radnica bili su djelomično čisto ekonomski (povećanje plaća tako da slijede rast životnih troškova uz isplatu zaostalih plaća), djelomično administrativni (smjena korumpiranog rukovodstva Borova), a dijelom su se ticali i savezne ekonomije (smanjenje carina na materijale potrebne u proizvodnji). Marš na Vukovar nije rezultirao dogovorom i radnici su se spremali ubrzo krenuti na puno dalji put – do Beograda.

U Beograd su stigli 6. srpnja oko 3 sata u noći, te su odmah bili okruženi policijom kako bi se spriječio svaki kontakt s beogradskim radnicima. Kolona štrajkaša najprije je krenula prema Domu sindikata gdje su proveli nekoliko sati u jalovim pregovorima sa srednje-rangiranim političkim i sindi-

kalnim rukovodiocima. Bijesni su štrajkaši oko 6 ujutro napustili Dom sindikata i krenuli prema Saveznoj skupštini, gdje su se susreli s još nekoliko tisuća novopristiglih kolega i kolegica. Nakon čitavog popodneva provedenog na srpanjskom suncu, radnici su provalili u Skupštinu i, kao što smo već rekli, prisilili državni vrh na pregovore, u kojima su dobili (privremeno) ispunjenje ekonomskih zahtjeva, dok su ostali zahtjevi nastavili zapinjati u inertnoj birokraciji.

Radnici Borova – Hrvati i Srbi – u ovoj su borbi pokazali neslomljivo jedinstvo, usprkos pokušajima partijskog i sindikalnog vodstva da slome štrajk, riječima jednog radnika: „rasipanjem nacionalne mržnje i parceliziranjem zemlje.“ Nažalost, nacionalističke laži vladajuće klase uspjele su prevagnuti 3 godine kasnije, a od Borova i Vukovara ostao je samo grad ruševina, depresija i bijeda; ostao je grad kojega se ta ista vladajuća klasa koja ga je uništila sjeti samo jednom godišnje, sredinom studenoga. Kako se tako nešto ne bi više nikada ponovilo, potrebno je nastaviti gdje su radnici Borova stali '88: na izgradnji međunarodnog jedinstva radničke klase. Danas, uz svakodnevno zveckanje oružja, to nam je bitnije nego ikada prije.

Štrajk u hostelima HFHS-a

Početak ovog mjeseca radnici zagrebačke i zadarske podružnice Hrvatskog ferijalnog i hostelskog saveza (HFHS) stupili su u štrajk. Nakon nekoliko godina spuštanja plaća i zapostavljanja radničkih prava, uprava HFHS-a odlučila se outsourceati dio zaposlenika u privatnu firmu (Superčisto d.o.o.), bez ikakvog prijašnjeg razgovora s radnicima i radnicama o uvjetima rada kod novog poslodavca. Uprava hostela pokušavala je raznim pritiscima i trikovima ugušiti štrajk, uključujući dovođenje štrajkolomaca i podizanje sudske tužbe protiv sindikata. Sama je tužba rezultirala zbunjujućom presudom kojom je štrajk proglašen legalnim, ali se upravi hostela dopustilo zabraniti štrajkašima dolazak na radna mjesta.

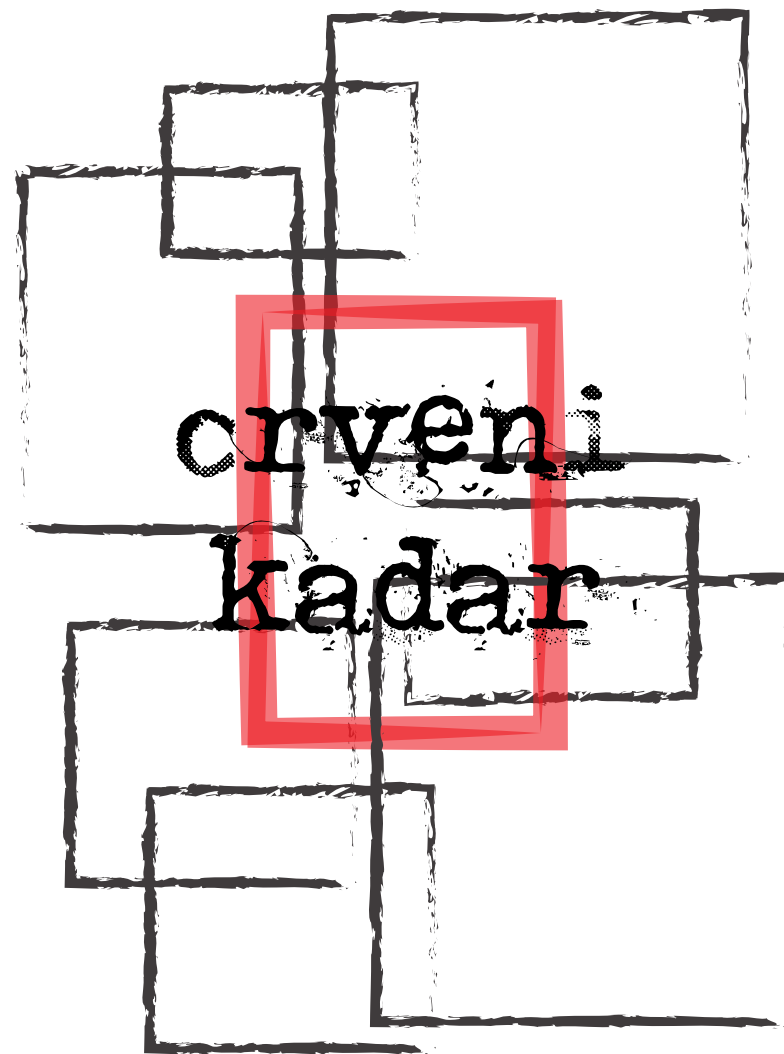
Članovi Kontra klase tijekom čitavoga su štrajka bili u kontaktu s radnicima, te će se na našoj web-stranici ubrzo pojaviti i dublja analiza ove radničke borbe.

 <http://kontraklasa.org/>

 [facebook.com/kontraklasa/](https://www.facebook.com/kontraklasa/)

Krvavi kup - Katar 2022.

Svjetsko prvenstvo u Rusiji završilo je sredinom ovoga mjeseca i izazvalo delirij u Hrvatskoj nakon osvojenoga 2. mjesta. Nade navijača sada se okreću k idućem svjetskom prvenstvu - onom u Kataru za četiri godine. Iako su sva velika sportska događanja proteklih desetljeća ostavila određeni trag krvi, korupcije i nepravde, svjetsko nogometno prvenstvo 2022. po svemu sudeći nadmašit će i najgore noćne more. U spektaklu kapitalističke nebrige za ljudski život, FIFA je 2010. godine odlučila dati domaćinstvo svjetskog prvenstva Kataru, zaljevskoj zemlji otprije poznatoj po užasnom, gotovo robovlasničkom odnosu prema imigrantskim radnicima. Od te 2010. godine do danas procjenjuje se da je u Kataru poginulo preko 4.000 imigrantskih radnika (pretežno Indijaca, Pakistanaca i Filipinaca), i to dobrim dijelom na izgradnji stadiona za nogometno prvenstvo. Osim nesigurnih radnih mjesta, radnicima/radnicama se po dolasku oduzimaju putovnice, seksualno ih se zlostavlja, za piće im se dijeli bočata voda, prijete im se deportacijom... Kapital ovime uporno pokazuje da uspijeva i najpopularniji sport na svijetu pretvoriti u mučilište čovječanstva.

Broj 3, srpanj/kolovoz 2018.

Mjesečni bilten **Kontra klase**
- marksističkog kolektiva